

BEVEZETŐ

Dr. Rónai András

12 év óta folyik rendszeres mérnökgeológiai térképezés - egy komplex sokoldalú térképezés részeként - az Alföldön, közel ennyi ideje önálló építésföldtani térképezés a Balaton körül és néhány éve több városunkban: Budapesten, Miskolcon, Egerben, Salgótarjában, Siófokon és Szegeden.

E munkálatok irányítását és részben vagy egészben a finanszírozását a Központi Földtani Hivatal (KFH) vállalta, részben kezdeményezte. A közös irányítás lehetővé tette, hogy a térképezés azonos elvek és módszerek alapján azonos célkitűzéssel haladjon. Ennek érdekében a KFH 1971-ben egy füzetben kiadta a követendő "Irányelveket" és egy ajánlott közös jelkulcsot.

Az irányelveknek az volt a feladatuk, hogy azonos mederben tartsák és egymással összehasonlíthatóvá tegyék a térképeket. Az irányelvek - megfontoltan - nem utasítások voltak és a hozzájuk való alkalmazkodást az irányítók rugalmasnak képelték el, hiszen tájanként és városonként a térképezésnek sajátos viszonyokhoz és különböző feladatokhoz kellett alkalmazkodnia.

A térképezés sem került még befejezésre, de több helyt van ahhoz közel. Szükségesnek mutatkozott egy összehasonlító áttekintés és bírálat, amely a végleges kinyomtatás előtt segítségre legyen a térképezőknek, s megnyugtassa a finanszírozót és tájékoztassa a majdani használót arról, hogy mit várhat a térképektől.

A Magyarhoni Földtani Társulat Mérnökgeológiai-Építésföldtani Szakosztályát kérték fel ennek az áttekintő méltatásnak

â megszervezésére, s ezt ezen ankét keretében kívánjuk lebonyolítani.

Nem könnyen vállaltuk ezt a feladatot és nem minden kétség nélkül tekintünk az eredmények elé. Ennek oka, hogy az általános mérnökgeológia tárgyköre, feladatai, feltárási és vizsgálati metodikája, céljai tekintetében idehaza sincsen tisztázott helyzet, s még kevesebb van nemzetközi téren. A Nemzetközi Geológiai Unió szervezetében működő Világtérkép szerkesztő bizottság keretében készültek nemzetközi földtani, tektonikai, metallogenetikai, ősföldrajzi, hidrogeológiai térképek, viszont mérnökgeológiai nem. Érthető ez, hiszen az egyes országok különböző földtani felépítése mellett, azok gazdasági fejlettsége, műszaki színvonala, a társadalmi helyzet és igények más-más feladatokat állítanak az építkezések elé; a kiviteli módozatok pedig a geomorfológiai, vizrajzi, klimatikai, népesedési viszonyok szerint szintén változnak.

Érdekes talán megemlíteni, hogy az építésföldtani térképek szerkesztése nem az építkezők sürgetésére indult meg, hanem a geológusok "sua sponte" kezdeményezése volt. Az építő és tervező mérnökök munkáját annyiféle előírás, szabály, adatbeszerzés terheli, hogy nem vágyik egy újabb kötelezőnek előírt segédlet beszerzésére és ahhoz való illeszkedésre.

Annál fontosabb, hogy a számára készülõ munkát születésében megismerje és a maga észrevételeit a használhatóság tekintetében megtehesse. Ezért ankétunkon nemcsak a térképezők és az abban érdekeltek széles körét hívtuk meg, hanem a tervező irodákat és az érintett városi és megyei tanácsok műszaki szerveit is.

A mai gyorsan fejlődő technikában az igények gyors változása mellett azt sem lehet tudni, hogy amit és ahogyan ma kutatunk, feltárunk, vizsgálunk, az a holnap igényeinek megfelel-e? A bírálatot is fenyegeti az a veszély, hogy amit ma

megdicsér, jónak, célszerűnek tart, vajón a tényleges gyakorlatban évek múlva a térképek használata során beváltak-e? Tunduk is példát, hogy hosszannázva fogadott tudományos eredményekről kiderült, hogy használhatatlanok és közömbösséggel elítélő kritikával fogadott dolgok beváltak. Példának Horusitzky Henrik Budapest talajvizét és Kreybig Lajos termeléstechnikai térképeit említhetném. De hozhatok példát mérnök kollégáink szorosabb területéről. Köztudomásu, hogy a talajmechanikai vizsgálatokat Magyarországon bevezető Jáki József professzornak milyen nehézségei voltak, hogy e vizsgálatoknak becsületet szerezzen. Ma ezeket a vizsgálatokat egy sor laboratórium végzi és az alapozásoknál nélkülözhetetlenek tartjuk.

Az aggályok azonban nem ítélnétek tétlenségre. A különböző helyen készült térképekből összeválogattuk egy-egy témakör anyagát és összehasonlító bírálatra kiadtuk a szakma egy-egy jeles képviselőjének; olyannak, aki a munkálatokban nem vett részt. Az építésföldtani észlelési és dokumentációs térképek bírálatát dr. Szepényi Lajos, a földtani lapváltozatokét dr. Vitális György vállalta; a hidrogeológiai térképeket dr. Erélyi Mihály; az alapozási térképeket dr. Greschik Gyula; a földrengésveszélyesség és gazdaságföldtani adottságok térképeit Falu János; a geomorfológiaiakat dr. Láng Sándor.

Az ő értékelésük szerepel a következő előadásokban, illetve tanulmányokban.

